

Leszkay András bácsi Moha-meséje

Csak a jószándékú tréfa szabad

Bizonyára észrevettétek már, hogy ha Kutykuruttyról beszélek, nem mondom: „Kutykurutty barátom”, hanem ezt: „cimborám”. De volt idő, amikor még barátomnak nevezhettem. Elmondom most, miként tudtam meg, hogy nem barátom, hanem csak cimborám.

A kis törpék nagyon szerették, és a mostani kistörpék is nagyon szeretik április elsejét. Abban az esztendőben vasárnapra esett, és én még ágyban voltam, amikor Kutykurutty berontott, és a könyvszekrényemre mutatva komoly arccal, sürgetve kért: „Légy szíves, Moha, add kölcsön egy fél órára a »Sehol sincs«-et!” Arra gondoltam, hogy talán valamelyik mesés-könyvemben ismer ilyen című mesét, és kiugrottam az ágyból. De mire a szekrényhez értem, észbe kaptam, és ezt kiáltottam: „Jaj, hiszen nincs itt a szekrényben, kinn van a verandaasztalon.”

Kutykurutty megzavarodott, kiment a verandára, és én kiálthattam elsőnek: „Haha, április elseje, április elseje!”

A beugratás visszaadását azonban Kutykurutty későbbre halasztotta. Sietett a szomszédunkba Bérci Bercihez. Akkoriban kívülem még Bercivel volt közeli barátságban. Berci kereste is a „Sehol sincs” könyvet, de öt perc múlva már vissza is adta a beugratást. Felmutatott egy fára a kertjükbe: „Ni-ni! Pacsirta!” Kutykuruttynak nem jutott eszébe, hogy fára sohase ül pacsirta. Odanézett. De nemsokára ő ugratta be Bercit, aztán Berci őt. Anyyira megszerették a beugratásokat, hogy még másodikán és harmadikán is folytatták. Negyedikén már egyetlen szavát sem merték elhinni egymásak. Már akkor is beugratásra gyanakodtak, ha zuhogó áprilisi záporban azt mondta valamelyikük: „Esik az eső!”

Ugyanennek a napnak a délutánján Bérci Berci meg én, könyveket vittünk föl Földgyszakáll bácsi hegytetői házába, és amikor estefelé hazajöttünk, Kutykurutty a mi kapunk előtt várt minket a padocskán. Még oda sem értünk, ezt kiáltotta Bercinek: Menj be a kertünkbe, van egy csomag

számodra a veranda párkányán. Itt volt a nagynéné, hozott neked egy szelet rumos krémtortát, de nálatok senki sem volt odahaza, hát nálunk hagyta!”

Berci nevetett: „He! Ezt jól kieszelted! Holnapután kiskedden bemelegyek.” Mindketten leültünk a padra. Kutykurutty ártatlan képet vágott, de

látszott az arcán, hogy töri a fejét, mivel vehetné rá Bercit a bemenetelre. Egyszerre csak felkiáltott: „Ha nem mégy érte, én eszem meg!” Berci megint nevetett: „Jó étvágyat!” Ekkor óriási meglepetésünkre Kutykurutty felugrott, beszaladt a kertjükbe, és krémtortát majszolva jött vissza. Elámultam kitűnő ötletén. Azzal vezetted félre Bercit meg engem is, hogy úgy mondott igazat, mintha nem lett volna igaz az, amit mond. Bercin is látszott, hogy tetszik neki Kutykurutty tréfája, csodálkozva mosolygott. Ekkor azonban valami rettenetes történt. Kutykurutty, miután bekapta az utolsó falatot is, terpeszállásban Berci elé állt, jobb kezét a maga jobb térdére, bal kezét a bal térdére támasztva közvetlen közelről a szó legszorosabb értelmében a szemébe nevetett. Hallatszott a nevetésén, hogy azt hiszi, nagyon bosszankodik Berci a torta miatt, és látszott vigyori ábrázatán, hogy örül ennek a bosszankodásnak. A mosolygó Berci ettől persze elkomorult, valóban bosszús lett, és bizonyára őt magát is meglepte, hogy egyszerre csak felugrik, berohan a kertjükbe, és

bevágja maga mögött a kaput. Rémülten bámultam az elégedett, elterpeszkedő Kutykuruttyra: „De Kutykurutty! Hiszen akkor, ha így nevensz, akkor az nem volt tiszta tréfa! Nem a jó tréfa volt a célod, hanem az, hogy bosszantsd Bercit, és örülhess a bosszúságának.” Kutykurutty szája körül ott villódzott a gúnyos mosolygás: „Hát persze, hogy az volt a céloom! Ez veled jár a tréfával. Másféle tréfa, ahogy te mondod, tiszta tréfa, nem létezik!”

Felálltam. „Várgy egy kicsit!” Beszaladtam a konyhába, és így szóltam édesanyámhoz: „Tessék szíves lenni nekem adni azt a kis üveg dióbefőttet, ami még félre van téve Ugri Bugrinak. Be szeretnék bizonyítani Kutykuruttynak valami nagyon fontosat.” Kibontottam, beletettem egy kávéskanalat, és szaladtam vele vissza Kutykuruttyhoz. „Ez Ugri Bugri legkedvesebb beföttje, az utolsó üvegecske. Tudja is az öcskös, hogy nincs több.” Átszaladtam a kocsiúton, eldugtam az üveget az erdőszélen egy bokor mögé, és visszaültem a padra. „De arra nagyon vigyázz, Kutykurutty, hogy egy picikét se nevensz! Ha nevensz, nem érvényes a bizonyítás, mert hátha ugyanúgy nevetnél, mint az előbb, akkor pedig megszűnik a tréfa tisztának lenni. Rosszaság keveredik bele, és Ugri Bugri sírva fakad!” Azzal bekiáltottam a kertünkbe; „Ugri Bugri! Légy szíves, gyere ki!” Hamarosan nyikordult a kiskapu: „Tessék, Moha, mit akarsz?” „Nézd csak, öcskös, odatettem a bokrok mögé a te utolsó dióbefőttedet. Kanál is van bente. Menj oda, keresd meg, és edd meg!”

Ugri Bugri elnevette magát: „Egymást már nem tudjátok becsapni, hát most engem próbáltok”, mondta, és nevetgélve leült hozzánk a padra.

„Hát nem mégy? Vigyázz, mert akkor én eszem meg!” Elterpeszkedett, és így szólt: „Jó étvágyat!”

Felálltam, átlépegettem a kocsiúton, felemeltem a befőttet, és eszegetve jöttem vissza hozzájuk. Ennyire bámolni még nem láttam az öcsköst! Úgy vizsgálta az üveget, mint aki nem akar hinni a szemének. Aztán egyszerre csak elmosolyodott. A mosoly

növekedett, erősödött, szélesedett, végül nevetés lett belőle, és ezt mondta nevetve és bámulva: „Nahát, hogy milyen jó tréfa ez! Te Moha, azzal csaptál be, hogy nem csaptál be, csak úgy tettél, mintha be akarnál csapni. Haha! Holnap én is megcsinálom ezt Fújócskával.”

Teltek múltak a hetek, és én örömmel állapítottam meg, hogy Kutykurutty nem nevet kárörömmel. Tovább is barátomnak tartottam, és csak egyszeri lelki bicsaklásnak véltem azt a rettenetes, káröröms hahotát.

Egy júniusi délután egyik osztálytársam, Puff bekiáltott a kertünkbe: „Nem jössz át Kutykuruttyhoz? Üzent értem, nem tudom, mit akar.”

Kutykuruttyék kertjében már négy-öt kistörpe is nevetgált a nagy cseresznyefa alatt, és Kutykurutty ezzel fogadta Puffot: „A nyári fürdésről vitakozunk. Te, ugye, szereted a vizet?” Puff felkiáltott: „Természetesen! Nagyon szeretem!” Kutykurutty rávágta: „Akkor hát nesze, víz!” Ekkor vagy tíz liternyi víz zúdult Puff fejére a cseresznyefa lombjai közül. Egy vödör lengett odafönn, most már üresen. Az aljára, hogy emelhető legyen, zsineget erősített Kutykurutty. A kezén, amelylyel a zsineg végét fogta, el is időzött a tekintetem. Viszolyogtam tőle, hogy az arcára néztek, és látnom is kellett azt a szégyentelen kárörömet, amelyet hallani is éppen eléggé nehezemre esett durva hahotájában. Uzsonna-idő lévén a kistörpék nemsokára hazamentek. Kutykurutty meg, szája körül ismét a gúny villódzásával, elé állt: „Látom, neked megint nem tetszik vala, de hidd el, Moha barátom, vele jár a tréfával, hogy akit megréfrálnak, az dühös, aki pedig megréfrálja, az élvezi, hogy bosszankodik.” A szemébe néztem: „Hiszen láttál a múltkor tiszta tréfát!” Legyintett: „Ugri Bugri nem számít! Ő olyan, mini egy bárányka,”

Kezembe vettem a zsineg lecsüngő végét, tudok-e bánni a vödörrel, és szóltam: „Hozz egy bögre vizet! Aztán hív ide valakit!” Fitymálva kiáltott: „Csak egy bögrével?” Lecsapott rá a szavam: „Látod, ezzel is elárultad, hogy nem a megréfrálás, hanem a megbántás a célod. Igenis! Csak egy bögrével! Elég az.” Miután beleöntötte a vizet a vödörbe, így szóltam: „Most pedig te válassz, hogy kit hívnak ide!”

Gondolkodott, aztán kaján mosollyal kiáltotta: „Rezedát!” Meghökentem. Nem az volt a bajom, hogy a legerősebb kistörpét kellett leöntenem, hanem az, hogy Rezeda nem

volt elég értelmes. Tartottam tőle, hogy még a tiszta, káröröm nélküli tréfától is megsértődik. Mégsem akartam meghátrálni a bizonyítás elől. Kutykuruttyot azonban már Rezeda megérkezése előtt beküldtem a háza, hogy onnan is megfigyelheti, mi történik, mert ha véletlenül kárörömmel a szemébe nevet, ez a vasgyúró mind-kettőnket palacsintává lapít.

Rezeda, amikor a feje bújára ömlött a víz, gyorsan felnézett a fára, aztán még gyorsabban az arcomra kapta a tekintetét. Sajnáltam, hogy nem mondhattam mindjárt Kutykuruttynak: „Látod Kutykurutty, ez az a fontos pillanat, amelyben megtudja, tiszta tréfa történt-e vele, vagy pedig bántalom, rosszaság.”

Természetesen nyomát sem látta rajtam a kárörömnek, és már át is vette vizsgálódó arca az enyémről a mosolygást, aztán göccentett egyet-kettőt, kivette kezemből a zsineget, emelgette a vödör alját, és a sok göccentésből egyszerre csak nevetés, majd harsány hahotázás lett. A vállamra csapott: „Hát ez remek! Te Moha! Ezt én is megcsinálom, még hozzá tüstént.” És rohant haza.

Kutykurutty lassan odajött hozzám. Komoly volt, hallgatott egy ideig, aztán így szólt: „Hát igen.”

Biztos voltam benne, nem hiszi már, hogy nem létezik tiszta tréfa. Ezentúl nem azért fog megréfrálni valakit, hogy megbántsa, hanem azért, hogy a kedves mókázás remek fűszerével ízesítse, dúsítsa az életét. Éppen ezért már egy csöpp bizalmatlanság sem moccant bennem, amikor a nyári szünet közepe táján ezzel fogadott a játszótestvér: „Csuda jó tréfát tudok! Csináljuk meg valakivel!” Elmagyarázta nekem a tréfát, én meg elhívtam egy percre az okos Pojácát a „Hol az olló” játékból: „Gyere, Pojácsa! Jövendőt mondunk neked!” Vizsgálgatni kezdtem a tenyerét, és derűs arccal jövendöltem neki: „Nagyon sok örömben lesz részed, a jövő nyáron

pónilovat kapsz. Tizenöt éves korodban, ha sorsjegyet veszel, megnyered a főnyereményt. Húsz éves korodban bányát fogsz fölfedezni itt Törpeháza közelében, nem látom világosan, hogy aranybánya, vagy gyémántbánya lesz-e.” Ekkor elkomorítottam az arcom: „A közeljövőben azonban sajnos - még sóhajtottam is - hajaj! A közeljövőben egy nagy csapás fog érni.” Ebben a pillanatban már érte is Pojácát a megjósolt nagy csapás. Kutykurutty ugyanis már előbb a háta mögé somfordált, és most teljes erejéből lapockán csapta. Látszott Pojácán, hogy sokallja az ütés erejét, a tréfa azonban tetszett neki. Nevetett hát egyet, s kiáltotta: „Jól!” - és már futott is vissza „Hol az olló” játszani.

Figyelmeztetni akartam Kutykuruttyot, hogy máskor kisebbet üssön, de attól, amit hallottam és láttam, torokmon akadt a szó. Kutykurutty ugyanis kárörömtöt regegő hahotával Pojácsa után szaladt, elébe ugrott, kezét szétterpesztett térdeire támasztotta, és közvetlen közlő belenevetett az arcába. Pojácsa egy pillanatra csodálkozva nézte Kutykuruttyot, a tekintete ugyanazt az érzést fejezte ki, amit e pillanatban magam is érezni kezdtem Kutykurutty iránt. A szána-kozást! Majd kikerülve az útjában állót, továbbment a játszók felé.

Kutykurutty visszacsellengett hozzám, és kedvetlenül mondta: „Hát ez nem sikerült! Nagyobbat kellett volna csapnom rá!” Ezen már elmosolyodtam, persze szomorúan. „Túláságosan is nagyot csaptál rá, Kutykurutty! Akkorát, hogy még én is érzem!”

Ettől kezdve nem bírtam barátomnak nevezni, és amikor megkérdezte tőlem, miért nem nevezem annak, azt feleltem: „Mert nincs benned irántam baráti érzélem, örülsz neki, ha pórul jár valaki.”

Csodálkozva bámult rám: „Attól még a barátod lehetek! Magad is mondd, hogy *valaki!* Annak még soha-sem örültem, ha te jártál pórul.”

Lassan válaszoltam, hogy jól megértse: „Bármennyi és bármelyik kistörpe bajának örülsz is, az összes kistörpét megbántod vele. Aki nem barátja mindenkinek, nem lehet barátja senkinek, legfeljebb cimborája!”

Ezen olyan mélyen és komolyan elgondolkodott, hogy fellobbant bennem a remény, megérti még valamikor azt is, hogy tisztességes kistörpe csakis tiszta tréfát enged meg magának. Vagyis nem azért réfrál meg valakit, hogy megbántsa, hanem azért, hogy a kedves mókázás remek fűszerével ízesítse, dúsítsa az életét.